

Politička borba i ekonomska borba

Errico Malatesta

1897.

Borba koju vodi proletarijat, ili, koju bi trebao voditi kako bi se emancipirao te današnje sluge i gospodare pretvorio u udružene radnike, pojavljuje se u dvostrukome obliku: kao politička borba, odnosno borba protiv vlasti, i kao ekonomska borba, odnosno borba protiv kapitalizma.

Kažemo *dvostruki oblik* radije nego *dvostruka borba* jer, za proletarijat, borba je realno samo jedna, unatoč raznim formama koje poprima ovisno o okolnostima u danom trenutku.

Razne frakcije buržoazije, ovisno o tome štiti li politička vlast njihove partikularne interese ili ih napada, te s obzirom na vrstu bogatstva koju posjeduju, mogu biti za vlast ili protiv nje, te mogu biti zadovoljne postojećim ekonomskim uređenjem ili zahtijevati manje ili više radikalne modifikacije, pod uvjetom da u svakome slučaju postoje autoritet i individualno vlasništvo.

Ali za proletarijat, za svjesni proletarijat koji shvaća vlastite interese i vlastitu misiju te ne želi više služiti kao puki instrument u sukobu među svojim gospodarima, nužno je istovremeno se boriti i u sferi ekonomije i u sferi politike, jer za njega su kapitalizam i država samo dvije međuovisne forme tlačenja. Stavljajući ga u položaj ovisnosti o onima koji su se domogli vlasništva nad zemljom i drugih sredstava za život, kapitalizam proletarijatu oduzima mogućnost da slobodno raspoláže sobom te pretpostavlja i stvara političku vlast, odnosno organiziranu silu koja je u stanju prisiliti proletarijat na poštivanje vlasništva. A vlast, oduzimajući im slobodu, prisiljava one koji nemaju ništa da trpe uvijete koje im nameću vlasnici, te pretpostavlja i omogućava ekonomsko iskorištavanje, bez kojega bi politička dominacija postala smetnja i za same gospodare.

Među raznim strankama koje se bore, manje ili više iskreno, za unapređenje i emancipaciju narodnih masa, postoje različiti stavovi o relativnoj važnosti ekonomske i političke borbe. Među raznim varijantama tih stavova, jedan od ekstrema zauzimaju oni koji vjeruju da je sve u promjeni oblika vlasti, jer će ona otvoriti put prema svim drugim promjenama: to su republikanci, kojima se, unatoč određenim teorijama koje bi trebale dovesti do suprotnih zaključaka, sve više približavaju demokratski socijalisti. Na drugom su ekstremu čisti korporativisti, koje prvenstveno predstavljaju engleske sindikate (*Trade Unions*) staroga kova, koji vjeruju, uz pretpostavku slobode udruživanja i štrajka, da je ekonomski otpor dovoljan, unatoč postojanju vlasti bilo kojega tipa.

Anarhistički socijalisti imaju tu zaslugu što su uvijek inzistirali na dvostrukom karakteru, političkom i ekonomskom, socijalnoga pitanja i što su jasno uvidjeli onaj začarani krug u kojemu je stisnut proletarijat te iz kojega ne može izići a da se istovremeno ne otarasi političkoga i ekonomskog ugnjetavanja. Ako žele služiti na čast svojoj zastavi i prilagoditi svoje praktično djelovanje istinama koje su prepoznali, njih čeka zadatak borbe na svim poljima za potpunu emancipaciju, što je jedina moguća emancipacija proletarijata, a otuda, i svih ljudi.

U više smo navrata bili objekt napada i kontradiktornih kritika.

Nekad bi republikanci pohitali da nas optuže da se ne bavimo politikom i, premda su znali da ne želimo vlast, gotovo bi nas proglasili monarhistima da zatvori talijanske monarhije nisu uvijek, nažalost, bili prepuni naših ljudi. S druge su se strane, neanarhistički socijalisti žurili da nas izjednače s liberalima, da nam poriču ime socijalista i kažu nam da vidimo u državi, i to samo u državi, izvor svih zala, i u dokidanju države osnovu za društvenu harmoniju: sve je to neistinito, pogotovo u Italiji, u kojoj su prvi ljudi koji su se usudili napadati individualno vlasništvo bili naši ljudi, i prva stranka čiji je temeljni program bio dokidanje individualnoga vlasništva bila naša stranka.

Sad su se strane promijenile. Pravi republikanci više nisu bitni, a demokratski socijalisti, koji su naslijedili njihovu funkciju, ne poriču nam da smo protivnici privatnoga vlasništva, ali stalno ponavljaju da negiramo ili ne pridajemo dovoljnu važnost političkoj borbi, te se, prema nama, suviše trude dokazati nam da je politička vlast kamen temeljac kapitalizma i da se kapitalizma nećemo moći riješiti sve dok iza njega stoji takva obrana. Još ponekad kažu da mi nismo socijalisti, ali sad se potrude dati svoju definiciju socijalizma kao osvajanja vlasti.

Zanemarimo stare i nadiđene kritike.

Recentna kritika koju nam upućuju, da ne priznajemo političku borbu, osniva se na činjenici da ne priznajemo sudjelovanje u izborima i parlamentarnoj borbi, i na tome što se borimo protiv osvajanja vlasti jer ono, jednostavnim riječima, znači konstituiranje nove vlade, nove vladajuće klase.

Izborna i parlamentarna borba i osvajanje vlasti metode su političke borbe koje savršeno odgovaraju legalističkoj taktici i autoritarnim ciljevima demokratskih socijalista. Ali ne odgovaraju nama koji želimo naviknuti narod na to da sam uzme u svoje ruke slobodu i boljitak koji želi i nama koji težimo društvu bez vlasti.

Međutim, iz činjenice da takvu metodu političke borbe smatramo štetnom za interese naroda i u kontradikciji s interesima naše stranke, nipošto ne proizlazi da se ne namjeravamo boriti u sferi politike.

Uzmimo krađu kao primjer iz sfere ekonomije koji svakako jest oblik ekonomske borbe, čak i kad je počinjena s ciljem da se postane buržuj. Smatramo da je to sredstvo korumpirano i kontradiktorno našem cilju, jer tendira individualnoj reaproprijaciji onoga što je ukradeno, pa ga stoga odbacujemo. Proizlazi li iz toga da ne priznajemo ekonomsku borbu?

Dobro znamo da je primarna funkcija vlade danas da zaštiti kapitalizam i da se, u krajnjoj analizi, nije moguće obračunati s posjednikom a da se istodobno ne obračunamo i sa žandarom koji njegov posjed čuva.

Ali između toga saznanja i toga da sami postanemo žandari ili da pomognemo nekom drugom da postane žandar, postoji velika razlika.

Borba dakle treba biti politička i ekonomska, odnosno usmjerena protiv vlasti i protiv kapitalista. Kad bi se svi proleterci koji streme svojoj emancipaciji složili u vezi s ciljem i sredstvima, kad bi barem bili složni u tome što im je činiti u ovom trenutku, premda još nesložni što se tiče krajnjih svrha, tada bi se samo trebalo udružiti u jednu veliku radničku partiju i boriti se složno protiv tlačenja u svim njegovim oblicima.

Takav potpuni dogovor ne postoji, niti je izvjesno da ga je moguće stvoriti. Zato je prirodno i dobro da postoje mnoge partije s različitim programima koje se bore na ovom polju. Međutim, nije dobro da se te razne stranke međusobno bore i oslabljuju, pogotovo u onim stvarima oko kojih se slažu i na kojima bi mogle surađivati na obostranu korist.

Svim je radnicima, koji god bio njihov politički program i koji god bili njihovi ideali, u interesu opirati se tome da ih gospodari zlostavljaju te već odsad postići što je veće moguće blagostanje. Svim prijateljima slobode, svima onima ogorčenima zlorabama vlasti i žandarskom bahatošću, kakve god bile njihove ideje o raspodjeli bogatstva i o najpoželjnijem društvenom uređenju, u interesu je opirati se vlasti te već od sad osvojiti što je moguće veću slobodu.

Dakle, svi bi se radnici trebali i morali ujediniti u zajedničkoj borbi protiv ekonomskoga tlačenja, a prijatelji slobode trebali bi se i morali ujediniti u obrani slobode, uz pretpostavku svačijega

prava i dužnosti da se sa svojom strankom bori za svoje partikularne ciljeve te da ih nastoji, prema idejama svoje strane, integrirati u borbe koje dijeli s ljudima drugačijih ideja.

A naš je program ovaj:

Protiv gospodara, sa svim radnicima.

Protiv vlasti, sa svim neprijateljima vlasti.

Za anarhistički socijalizam, s anarhističkim socijalistima.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Errico Malatesta
Politička borba i ekonomska borba
1897.

L'Agitazione (Ancona) 1, br. 14 (11. siječnja 1897.)
Prevela i uredila: Mia Gonan. Preuzeto iz: Errico Malatesta, *Ni demokrati ni diktatori*. Odabrani
spisi 1884.- 1930. DAF, Zagreb 2022.

anarhisticka-biblioteka.net